

142. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 27 XII 1869 Rkp. BJ 6520 k. 154.

[Tłumaczenie:]

[k. 154r]

27 grudnia 1869

Drogi Panie, oto, tak jak Pan prosił, rozliczenie za książki przekazane przez Dobrowolskiego¹. Jeśli Pan może, proszę wysłać mi jakąś sumę pieniędzy przed 15 stycznia.

Tutaj niewesoło sprawy się mają. Aresztowano około dwudziestu Polaków z powodu ich relacji z Jarosławem Dąbrowskim². Rozumie się samo przez się, że tak długo jak wymiar sprawiedliwości nie ogłosi wyroku, wszystko w tej sprawie ogranicza się jedynie do podejrzeń. Bardzo przeżyłem w tych dniach śmierć biednego Fontany³, niegdyś wielkiego artysty, przyjaciela i wydawcy pośmiertnych utworów Chopina⁴, który okrutnym zrządzeniem losu stracił słuch osiem lat temu i po bardzo starannym uporządkowaniu swoich papierów zatruł się czadem w noc Bożego Narodzenia. Kostkowski⁵ (indywiduum o wiele mniej interesujące) powiesił się. Durnie z naszej [k. 154v] emigracji otwierają coś w rodzaju salonu odrzuconych⁶, gdzie ci, którym Komitet odmawia miejsca na sali Wielkiego Wschodu⁷, będą mogli uczynić publiczność sędzią swej elokwencji. Oto Ollivier⁸, kreatura zmarłego księcia de Morny⁹, został ministrem, co jeszcze bardziej podkreśla zbliżenie z Rosją – *quos vult perdere Jupiter dementat*¹⁰.

¹ Franciszek Dobrowolski – zob. list nr 110.

² Jarosław Dąbrowski pseud. „Łokietek” (1836-1871) – oficer armii rosyjskiej, wziął udział w powstaniu styczniowym, skazany na piętnaście lat katorgi, uciekł do Paryża, naczelny wódz wojsk Komuny Paryskiej w 1871 r.

³ Julian Fontana (1810-1869) – polski pianista i kompozytor, tłumacz, prawnik, przedsiębiorca i wydawca, wziął udział w powstaniu listopadowym, przyjaciel Fryderyka Chopina, w latach 1836-1837 pomagał mu w kontaktach z wydawcami, po jego śmierci w 1849 r. zlecał wydania pośmiertnych numerów opusowych.

⁴ Fryderyk Chopin – zob. list nr 18.

⁵ Kostkowski – osoba niezidentyfikowana.

⁶ Prawdopodobnie chodzi o Zjednoczenie Demokracji Polskiej, organizację rewolucyjno-niepodległościową, utworzoną w 1868 r. przez m.in. Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego, Józefa Tokarzewicza i Zygmunta Miłkowskiego, która wydawała czasopismo „Niepodległość”; w 1870 r. na jej czele stanął J. Tokarzewicz.

⁷ Wielki Wschód Francji (Grand Orient de France) – organizacja masońska działająca we Francji, założona w roku 1773 pod przewodnictwem Ludwika Filipa Orleańskiego.

⁸ Émile Ollivier (1825-1913) – francuski adwokat, polityk, w okresie Drugiej Republiki prefekt, deputowany, w okresie 27 XII 1869 – 9 VIII 1870 stał na czele rządu.

⁹ Charles Auguste Louis, duc de Morny (1811-1865) – nieślubny syn Hortensji de Beauharnais Bonaparte, przyrodni brat cesarza Napoleona III, finansista i polityk, w latach 1851-1852 minister spraw wewnętrznych, kluczowa postać podczas zamachu stanu 2 XII 1851 r.

¹⁰ *Kogo Jowisz chce zgubić, temu odbiera rozum* (łac.).

Bronisław¹¹ robi korektę swojego „Rocznika”¹², który w końcu się drukuje. Ja bardzo dużo pracuję nad korespondencją mojego ojca. Życzę wesoło zacząć nowy rok. Może nam przyniesie jakie pomyślne zmiany w Europie. Przypominam listy ojca do Trentowskiego¹³. Panna Putkamerówna¹⁴ na wychowaniu w Dreźnie. Maria Putkamer¹⁵ przyrzekła mi listy ojca do niej zakomunikowane, ale umarła nie wykonawszy tą obietnicę.

Widzę, że Hr. Raczyński¹⁶ był w Rogalinie. Czy otrzymał Pan upoważnienie dostania się do archiwum? Ściskam dłoń pańską.

Władysław Mickiewicz

¹¹ Bronisław Zaleski – zob. list nr 7.

¹² „Rocznik Towarzystwa Historyczno-Literackiego” – zob. list nr 15.

¹³ Bronisław Ferdynand Trentowski – zob. list nr 140.

¹⁴ Paulina z Putkamerów (1854-1910) – wnuczka Maryli Wereszczakówny, od 1871 r. żona Władysława Houwalta (1840-1908).

¹⁵ Marianna (Maryla) Ewa Putkamerowa, z domu Wereszczaka (1799-1863) – młodzieńcza miłość Adama Mickiewicza, żona Wawrzyńca Putkamera, zmarła 28 XII 1863 r. w Braźelcach na Grodzieńszczyźnie.

¹⁶ Edward Aleksander Raczyński (1847-1926) – nieślubny syn Rogera Maurycego Raczyńskiego, mecenas sztuki i założyciel Galerii Sztuki Raczyńskich w Rogalinie.